

ระเบียบวิธีวิจัย

จุดมุ่งหมายของบทนี้เพื่อเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ความเที่ยงตรงความถูกต้อง และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารข่าวที่เก็บรวบรวมมา อันเป็นเทคนิคการวิจัยที่ใช้ศึกษาระยะของการคิดต่อสื่อสารซึ่งในการวิจัยนี้คือ "ข่าว" เจตนารมณ์ที่อยู่เบื้องหลังข่าวนั้น ตลอดจนศึกษาบุคลิกของผู้จัดทำข่าวนั้น เพราะเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนตัวแทนของผู้จัดทำ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่า มีจุดมุ่งหมาย หรือค่านิยมอย่างไร ผู้ที่นิยมใช้ Content Analysis มักจะกล่าวว่า การศึกษาบุคคลจากเนื้อหาดีกว่าการศึกษาจากบุคคลเอง เพราะเอกสารเป็นของตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลงง่ายเหมือนตัวบุคคล

การใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาได้มีการพัฒนาวิธีการมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เริ่มด้วยนักศึกษาวิชาวารสารศาสตร์ใช้วิเคราะห์ความสำคัญของข่าวด้วยการนับบรรทัดของข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เช่น ข่าวต่างประเทศหรือข่าวกีฬา แล้วนำมาเปรียบเทียบับข่าวเรื่องเดียวกันในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น หรือวัดขนาดของหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อมาเปรียบเทียบกันว่า ในเรื่องเดียวกันนี้ฉบับใดให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด นับว่าเป็นการเปรียบเทียบโดยการนับจำนวนตรง ๆ บางครั้งในการวิจารณ์บทความทางวรรณคดีก็ใช้วิธีนับคำคุณศัพท์เทียบกับจำนวนคำกริยา โดยใช้เป็นเครื่องจำแนกวิธีการเขียนของนักประพันธ์ หรือแยกเป็นแบบการเขียนของยุคนี้ยุคนั้น หรือใช้

Content Analysis วิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้แต่งบทประพันธ์ เช่น การวิเคราะห์ของ Frederick Mosteller และ David L. Wallace เรื่อง Inference and Disputed Authorship the Federalist เมื่อ พ.ศ. 2507 เพื่อวิจัยว่าใครเป็นผู้แต่ง Federalist Papers นาย Mostell และเพื่อศึกษาเจตนารมณ์ทัศนคติ และสภาพจิตของบุคคลสำคัญหลายคนของสมัยนั้น โดยนำเอาหนังสือและเอกสารของพวกเขามาวิเคราะห์ แล้วนำเอาข้อมูลมาเทียบกับเจตนารมณ์และทัศนคติที่พบใน Federalist papers อีกที ส่วนนาย Sanford M. Dornbusch ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาค่านิยมของสังคม โดยเลือกบทประพันธ์ชั้นดีของนักเขียนอเมริกัน 46 ฉบับด้วยกัน ที่พิมพ์เผยแพร่ในระยะ 8 ปีที่แล้ว

นำข้อความในแต่ละย่อหน้ามาจัดเข้าเป็นประเภทของใจความ เช่น ประเภทศาสนา ประเภทความสุข แล้วนับความถี่ที่ย่อหน้าที่จัดเข้าประเภทไหน ขึ้นต่อไปจึงดูแนวจำนวนการเปลี่ยนแปลงของใจความโดยมาวิจัยเทียบกับประวัติศาสตร์ทางศาสนาและวัฒนธรรม บางครั้งพวกนักศึกษาก็พยายามหาหลักเกณฑ์เพื่อช่วยในการเขียน เช่น ควรใช้คำหนักเบาตรงไหนดี หรือขนาดประโยคควรยาวเท่าใดคนจึงจะสนใจ เป็นต้น

ราวปี พ.ศ. 2471 (ค.ศ. 1938) เป็นต้นมา นักสังคมศาสตร์ได้นำเอาวิธี Content Analysis มาใช้บ้าง เช่น นาย Harold Lasswell ได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนาระหว่างจิตแพทย์และคนไข้ แล้วนำมาแยกประเภทคนไข่ออกเป็นประเภทนิยมตนเอง ประเภทไม่ชอบตนเอง ประเภทนิยมคนอื่น ประเภทไม่ชอบคนอื่น เป็นต้น แล้วนับจำนวนคนไข้ในประเภทต่าง ๆ เพื่อนำเอาไปศึกษา ประเภทของคนในการแสดงประชามติ และศึกษาเรื่องการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจมากในสงครามโลกครั้งที่สอง การสื่อสารของมวลชนสมัยนั้นได้รับการวิเคราะห์อย่างมีแบบแผนภายใต้หัวข้อว่า ใครพูดอะไรกับใคร ว่าอย่างไร และใครอย่างไร นับเป็นโครงการใหญ่โครงการหนึ่ง มีการนับความถี่ของการใช้คำสำคัญ ๆ เช่น

ประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ สังคมนิยม อีทเลอร์ ฯลฯ แล้วคุณก็เรียกว่า ผู้ใช้ไ้แบบ
 เค็มใจ ไ้แบบมติเตียน หรือไ้อย่างกลาง ๆ¹ ผลงานในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้เอง
 ที่ทำให้คนสนใจ นำเอาการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ไปวิเคราะห์
 ผู้ส่งข่าว วิเคราะห์ค่านิยมของผู้เขียนข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจ นับว่าการวิเคราะห์
 เนื้อหาระยะหลัง ๆ นี้ เปลี่ยนจากสภาพนับคำซ้ำ ๆ กัน หรือการเปรียบเทียบโดยตรง
 มาเป็นการวิเคราะห์เบื้องหลังความ หรือการกระทำบางอย่าง ซึ่งทำให้มีลักษณะซับซ้อน
 กว่าเดิม

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด
 สำหรับการวิจัยนี้ เพราะสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับ คุณภาพ ปริมาณ และทิศทาง
 ของข่าวโทรทัศน์ในช่วงเวลาที่กำหนดได้ เพราะการวิเคราะห์เนื้อหาไม่ใช่เป็นเพียงแต่
 เทคนิคในการสังเกตเท่านั้น แต่ยังสามารถติดตามแนวความคิดในวงกว้าง ซึ่งสามารถนำ
 มาใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของสื่อสารมวลชนได้เป็นอย่างดีด้วย²

คำจำกัดความของ "การวิเคราะห์เนื้อหา" ถูกเปลี่ยนไปมาอยู่ตลอดเวลา
 เพื่อให้เหมาะสมกับวิวัฒนาการและเครื่องมือในการวิจัยใหม่ ๆ โดยทั่วไป นักวิจัยได้
 พยายามให้คำจำกัดความของ "การวิเคราะห์เนื้อหา" ในหลายลักษณะด้วยกัน

¹ Harold D. Lasswell, Nathan Leites, Language of Politics: Studies in Quantitative Semantics. New York: Stewart, 1949

² Bernard Berelson, Content Analysis in Communication Research, (Glencoe, Illinois: The Free Press, 1952), p. 424

³ Darwin Cartwright, "Analysis of Qualitative Material", in Leon Festinger and Daniel Katz (eds.), Research Methods in the Behavioral Sciences, (New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1953), p. 424

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเอาเนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ ที่ออกเผยแพร่ไปยังประชาชนทั่วประเทศจากสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลาง 3 สถานี คือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยช่อง 9 ช่วงเวลา 20.00 - 20.45 น. อันเป็นช่วงที่ถูกกำหนดให้ทุกสถานีต้องเสนอข่าว โดยทุกสถานีจะมีเวลาในการเสนอข่าวใกล้เคียงกัน คือ เนื้อหาของข่าวประมาณ 35 นาที โฆษณา 10 นาที สาเหตุที่เลือกเอาสถานีโทรทัศน์ที่กล่าวไว้ด้วย เหตุผลดังต่อไปนี้

1. สถานีโทรทัศน์ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จะถ่ายทอดรายการข่าว เวลา 20.00 - 20.45 น. ไปยังสถานีในเครือและสถานีโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศพร้อมกันหมด ใ้ดแก่

- 1.1 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ของบริษัทบางกอกเอเอ็นเอเทอร์เทนเมนต์ จำกัด
- 1.2 สถานีโทรทัศน์ของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดขอนแก่น
- 1.3 สถานีโทรทัศน์ของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 2 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดลำปาง
- 1.4 สถานีโทรทัศน์ของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดสงขลา
- 1.5 สถานีโทรทัศน์ของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 1.6 สถานีโทรทัศน์ของศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดภูเก็ต

2. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกของ 5 ถ่ายทอดรายการต่าง ๆ ทั้งหมด ไปยังสถานีโทรทัศน์ในเครือที่จังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ นครราชสีมา

3. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกของ 7 ถ่ายทอดรายการต่าง ๆ ทั้งหมดไปยังสถานีโทรทัศน์ในเครือที่จังหวัดเชียงใหม่ อุบลราชธานี ระยอง สุโขทัย นครราชสีมา สงขลา ภูเก็ต ระนอง สุราษฎร์ธานี

เนื้อหาของข่าวที่เก็บรวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยนี้ทั้งหมด จะประกอบไปด้วย ชาวในประเทศ ชาวต่างประเทศ ชาวกีฬา และชาวอื่น ๆ ที่เสนอไปยังประชาชนในช่วงเวลาดังกล่าว นำมาแยกประเภทข่าวต่าง ๆ รวมทั้งข่าวโครงการสร้างงานในชนบทเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้ยังได้เก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525 - 2519) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท เอกสารข้อมูลโครงการสร้างงานในชนบทปี 2525 เอกสารข้อมูลการประชาสัมพันธ์โครงการสร้างงานในชนบทปี 2525 เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบทโทรทัศน์รายการข่าวประจำวันโดยละเอียด ที่ได้ออกอากาศไปแล้วในช่วงระหว่าง 1 มกราคม - 30 มิถุนายน 2525 ทุกสถานี จะต้องเก็บ รวบรวมไว้ใช้ในการอ้างอิง ค้นคว้า จำนวนทั้งสิ้น 543 วัน แต่ละวันจะประกอบไปด้วยข่าวในประเทศข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวเกษตร ข่าวสาธารณสุข ข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา ฯลฯ ประมาณ 15 - 25 ข่าว ข่าวต่างประเทศ 7 - 15 ข่าว ซึ่งรวมเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาประมาณ 16,290 ข่าว (เฉลี่ยวันละ 30 ข่าว) และเป็นข่าวการสร้างงานในชนบททั้งหมด 106 ข่าว

นำข้อมูลทั้งหมดมาแยกพิจารณาโดยคัดเลือกเอาข่าวที่เกี่ยวข้องกับโครงการสร้างงานในชนบททั้งหมด แยกออกมาพิจารณาจากข่าวอื่น ๆ การคัดเลือกข่าวไหนจะเป็นข่าวเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทหรือไม่ อาศัยหลักเกณฑ์จากแผนการประชาสัมพันธ์โครงการสร้างงานในชนบท แล้วนำมาคำนวณเวลาที่ออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ในช่วงเวลาข่าว เปรียบเทียบกับเวลาของข่าวอื่น ๆ คือข่าวในประเทศ และข่าวต่างประเทศ แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยในแต่ละเดือน จัดทำตาราง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป ต่อมา นำเอาขงโทรทัศน์ของข่าวการดำเนินงานในชนบทมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โครงการสร้างงานในชนบท โดยอาศัยวิธีการ ดังนี้

1. รวบรวมข่าวเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบททั้งหมดในช่วงการดำเนินการตามแผน ซึ่งมีจำนวนข่าวที่จะใช้วัดทั้งสิ้น 106 ข่าว
2. นำมาวัดกับวัตถุประสงค์ของแผนประชาสัมพันธ์ โดยการคำนวณข่าวดังกล่าวออกมาเป็นเวลา ใช้เกณฑ์การวัดจากการนับบรรทัด ในอัตรา 12 บรรทัด ต่อ 1 นาที สำหรับกระดาษพิมพ์มาตรฐาน เว้นหน้า 2 1/2 นิ้ว ตามมาตรฐานทั่วไปสำหรับบทโทรทัศน์รายการข่าว

เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้ว ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว ผู้รับผิดชอบรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ที่ใช้ในการวิจัย สถานีละ 1 คน รวม 3 คน ใช้คำถามแบบเดียวกัน เนื่องจากสัมภาษณ์คนละช่วงเวลา แต่ละคนจึงตอบคำถามเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานีโทรทัศน์ของตนเอง คำถามที่ใช้มีดังนี้

1. การจึลค่ากับข่าวที่ออกอากาศว่าอะไรก่อน อะไรหลัง
 2. การให้ความสำคัญของข่าว
 3. การกำหนดเวลาออกอากาศในแต่ละข่าว
 4. การให้ความสำคัญกับข่าวโครงการสร้างงานในชนบท
 5. การให้เวลาออกอากาศแก่ข่าวโครงการสร้างงานในชนบท
- จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ ต่อไป